

ANNA FRANK

Το ημερολόγιο της Άννας Φρανκ

Σύνοψη-Αποσπάσματα

Η Άννα Φρανκ, ήταν η μικρή Εβραία Γερμανίδα που έμεινε με την οικογένειά της επί δύο χρόνια κρυμμένη στο υπόγειο της οικογενειακής επιχείρησης στην Ολλανδία, για να γλυτώσουν από τους Ναζί. Στο ημερολόγιο της μετέφερε με ανθρωπιά και παιδική αθωότητα τις τραγικές στιγμές της εποχής και την καθημερινή τους ζωή στο κρησφύγετο.

Στις 4 Αυγούστου του 1944, τους ανακάλυψε η Γκεστάπο και τους συνέλαβε. Οδηγήθηκαν στο στρατόπεδο συγκέντρωσης του Άουσβιτς, όπου η μητέρα της Άννας πέθανε στις 6 Ιανουαρίου του 1945. Η Άννα και η αδελφή της μεταφέρθηκαν στο στρατόπεδο συγκέντρωσης του Μπέργκεν- Μπέλσεν και πέθαναν εκεί από τύφο, η μεν Μαργκότ στις 9 Μαρτίου 1945, η δε Άννα τρεις ημέρες αργότερα. Ο πατέρας ήταν το μόνο μέλος της οικογένειας που επέζησε. Βρέθηκε ζωντανός στο Άουσβιτς και απελευθερώθηκε από τον Κόκκινο Στρατό, κάποιοι γείτονες του παρέδωσαν το ημερολόγιο της Άννας κι εκείνος φρόντισε να εκδοθεί.

Αποσπάσματα

Σάββατο, 7 Νοεμβρίου 1942

Αγαπητή Κίτυ, (*Κίτυ είναι η φανταστική φίλη)

Η μητέρα είναι τρομερά εκνευρισμένη, πράγμα που με εκθέτει σε κίνδυνο. Είναι τάχα τυχαίο που πάντα εγώ τα πληρώνω και ποτέ η Μαργκότ; Χθες βράδυ, για παράδειγμα, η Μαργκότ διάβαζε ένα βιβλίο εικονογραφημένο με υπέροχα σκίτσα· κάποια στιγμή σηκώθηκε και βγήκε από το δωμάτιο, αφήνοντας το βιβλίο της ανοιχτό, για να συνεχίσει το διάβασμα μόλις θα ξαναγύριζε. Δεν είχα τίποτα το ιδιαίτερο να κάνω εκείνη την ώρα και το πήρα για να χαζέψω τις εικόνες. Μόλις γύρισε η Μαργκότ, με είδε με το βιβλίο στα χέρια, ζάρωσε τα φρύδια της και με παρακάλεσε να της το δώσω. Θέλησα να το κρατήσω ακόμα μια στιγμή. Η Μαργκότ θύμωσε για τα καλά και τότε μπήκε στη μέση η μητέρα λέγοντας:

- Η Μαργκότ είχε και διάβαζε αυτό το βιβλίο· πρέπει λοιπόν να της το δώσεις.

Μπαίνοντας στο δωμάτιο και αγνοώντας όμως για τι πράγμα επρόκειτο, ο πατέρας είδε το μισοκακόμοιρο ύφος της Μαργκότ και ξέσπασε:

- Θα ήθελα πολύ να δω τι θα έκανες αν η Μαργκότ άρχιζε να ξεφυλλίζει ένα από τα βιβλία σου!

Υποχώρησα στη στιγμή και, αφού άφησα το βιβλίο, βγήκα από το δωμάτιο - πειραγμένη, κατά τα λεγόμενα του πατέρα. Δεν ήμουν ούτε πειραγμένη ούτε στενοχωρημένη. Απλώς, ήμουν λυπημένη.

Η δικαιοσύνη επέβαλλε να μη με μαλώσει ο πατέρας δίχως να ρωτήσει την αιτία της φιλονικίας* μας. Θα έδινα μόνη μου το βιβλίο στη Μαργκότ, και μάλιστα πολύ πιο γρήγορα, αν ο πατέρας και η μητέρα δεν είχαν ανακατευτεί· αντί γι' αυτό, πήραν άπρεπα το μέρος της αδερφής μου, σαν να την είχα αδικήσει.

Η μητέρα προστατεύει τη Μαργκότ, αυτό είναι ολοφάνερο· προστατεύουν πάντα η μια την άλλη. Έχω τόσο πολύ συνηθίσει αυτή την κατάσταση, ώστε έχω γίνει εντελώς αδιάφορη στις μομφές* της μητέρας και στην γκρινιάρικη διάθεση της Μαργκότ.

Δεν τις αγαπώ, παρά μόνο γιατί είναι μητέρα μου και αδερφή μου. Για τον πατέρα, το πράγμα είναι διαφορετικό. Πληγώνομαι κάθε φορά που δείχνει την προτίμησή του για τη Μαργκότ, που επιδοκιμάζει τις πράξεις της, που τη γεμίζει μ' επαίνους και χάδια, γιατί αγαπώ τρελά τον Πιμ. Είναι το μεγάλο μου ιδεώδες. Δεν αγαπώ κανέναν στον κόσμο όσο τον πατέρα.

Δεν καταλαβαίνει ότι στη Μαργκότ δε φέρεται με τον ίδιο τρόπο που φέρεται σε μένα. Η Μαργκότ είναι αναμφισβήτητα η πιο έξυπνη, η πιο ευγενική, η πιο όμορφη και η πιο καλή! Παρ' όλ' αυτά έχω κι εγώ λίγο δικαίωμα να με παίρνουν στα σοβαρά. Υπήρξα πάντα ο κλόουν της οικογένειας, πάντα με χαρακτηρίζουν ανυπόφορη και πάντα είμαι ο αποδιοπομπαίος τράγος· εγώ πάντα πληρώνω τα σπασμένα, πότε εισπράττοντας επιπλήξεις και πότε πνίγοντας μέσα μου την απελπισία μου. Τα φαινομενικά κανακέματα* δε μ' ευχαριστούν πια, ούτε και οι λεγόμενες σοβαρές συζητήσεις. Περιμένω από τον πατέρα κάτι που δεν είναι ικανός να μου δώσει.

Δε ζηλεύω τη Μαργκότ, δεν τη ζήλεψα ποτέ, δε φθόνησα ουδέποτε, ούτε την ομορφιά της ούτε την εξυπνάδα της· το μόνο που ζητώ είναι την αγάπη του πατέρα, την αληθινή στοργή του, όχι μόνο για το παιδί του, αλλά για την Άννα, αυτή που είναι.

Γαντζώνομαι στον πατέρα, γιατί είναι ο μόνος που διατηρεί σε μένα τα τελευταία υπολείμματα του οικογενειακού αισθήματος. Ο πατέρας δε θέλει να καταλάβει ότι μερικές φορές έχω μια ακατανίκητη ανάγκη να ανακουφιστώ, να του μιλήσω για τη μητέρα· αρνείται να με ακούσει και αποφεύγει καθετί που έχει σχέση με τα ελαττώματά της.

Περισσότερο απ' όλους τους άλλους, η μητέρα, με το χαρακτήρα της και τα ελαττώματά της, μου πλακώνει την καρδιά. Δεν ξέρω πια τι στάση να κρατήσω· δε θέλω να της πω βάνουσα πως είναι παράλογη, σαρκαστική και σκληρή· από την άλλη, όμως, δεν μπορώ να είμαι πάντα κατηγορούμενη.

Όπως και να το κάνεις, είμαστε τα δυο άκρα αντίθετα και, μοιραία, συγκρουόμαστε. Δεν κρίνω το χαρακτήρα της μητέρας, γιατί δεν είμαι αρμόδια να τον κρίνω· τη συγκρίνω μόνο με την εικόνα της μητέρας που είχα πλάσει με τη σκέψη μου. Για μένα, η μητέρα μου δεν είναι πάντα «η μητέρα»· κι έτσι αναγκάζομαι να εκπληρώσω αυτόν το ρόλο μόνη μου. Είμαι ξεκομμένη από τους γονείς μου, έχω χάσει λίγο τα νερά μου και δεν ξέρω σε ποιο λιμάνι ν' αράξω. Όλ' αυτά γιατί έχω στο νου μου ένα ιδεώδες παράδειγμα: το ιδεώδες της γυναίκας που είναι μητέρα, και το οποίο δε βρίσκω καθόλου σ' εκείνη που είμαι υποχρεωμένη να ονομάζω μητέρα μου.

Έχω πάντα την πρόθεση να παραβλέπω τα ελαττώματα της μαμάς, να μη δω παρά μόνο τις αρετές της, και να προσπαθήσω να βρω στον εαυτό μου αυτό που μάταια αναζητώ σ' εκείνη. Αλλά δεν τα καταφέρνω, και

το απελπιστικό είναι πως ούτε ο πατέρας ούτε η μητέρα υποπτεύονται ότι μου λείπουν στη ζωή κι ότι τους αποδοκιμάζω γι' αυτόν το λόγο. Υπάρχουν τάχα γονείς ικανοί να δώσουν πλήρη ικανοποίηση στα παιδιά τους; Μερικές φορές μού περνά η σκέψη ότι ο Θεός θέλει να με δοκιμάσει, όχι μόνο τώρα αλλά και αργότερα· το κυριότερο είναι να γίνω συνετή, χωρίς παραδείγματα και ανώφελα λόγια, για να είμαι αργότερα πιο δυνατή. Ποιος άλλος θα διαβάσει ποτέ αυτές τις επιστολές, εκτός από μένα;

Ποιος άλλος θα με παρηγορήσει, γιατί συχνά έχω ανάγκη παρηγοριάς· πολύ συχνά μου λείπει η δύναμη, ό,τι κάνω δεν είναι αρκετό και δεν αποτελειώνω τίποτε. Δεν το αγνοώ· προσπαθώ να διορθωθώ, και κάθε μέρα χρειάζεται να ξαναρχίσω από την αρχή. Με μεταχειρίζονται με τον πιο αναπάντεχο τρόπο. Τη μια μέρα, η Άννα είναι πανέξυπνη και μπορεί κανείς να μιλά μπροστά της για οποιοδήποτε θέμα· την επομένη, η Άννα είναι μια χαζούλα που δεν καταλαβαίνει τίποτ' απολύτως και φαντάζεται πως έχει αντλήσει από τα βιβλία σπουδαία πράγματα.

Ωστόσο, δεν είμαι πια μωρό και η χαϊδεμένη μικρούλα που γελάνε καλοσυνάτα μαζί της σε κάθε περίπτωση. Έχω το ιδανικό μου, έχω μάλιστα πολλά ιδανικά· έχω τις ιδέες μου και τα σχέδιά μου, μόλο που δεν μπορώ ακόμη να τα εκφράσω.

Α, πόσα πράγματα δεν παρουσιάζονται στο μυαλό μου το βράδυ, όταν είμαι μόνη, ακόμη και την ημέρα, όταν είμαι αναγκασμένη να υπομένω εκείνους που μ' ενοχλούν κι εκείνους που παρεξηγούν ό,τι θέλω να πω!

Τελικά ξαναγυρίζω πάντα αυτόματα στο Ημερολόγιό μου, που είναι για μένα η αρχή και το τέλος, γιατί από την Κίτυ δε λείπει ποτέ η υπομονή· της υπόσχομαι πως σε πείσμα όλων θ' αντέξω το χτύπημα, θα τραβήξω το

δρόμο μου και θα καταπιώ τα δάκρυά μου. Μόνο που θα 'θελα πολύ να δω ένα αποτέλεσμα, θα 'θελα πολύ να έχω μια ενθάρρυνση, έστω για μία φορά, από κάποιον που μ' αγαπά.

Μη με κρίνεις αυστηρά, μα φρόντισε να με βλέπεις απλώς και μόνο σαν ένα πλάσμα που μερικές φορές αισθάνεται ότι το ποτήρι ξεχειλίζει.

Δική σου, Άννα

Άννα Φρανκ, Το ημερολόγιο της Άννας Φρανκ,

μτφρ. Γ. Γ. Θωμόπουλος, Μίνωας

Απο τα Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας Β Γυμνασίου

Άννα.

Πέμπτη 15 Ιουνίου 1944

Αγαπητή Κίττυ,

Το πόσο πολύ ποθώ τη φύση δεν μπορεί κανείς να το καταλάβει. Μήπως συμβαίνει αυτό γιατί δεν έχωσα τη μύτη μου τόσο καιρό μέσα της; Ξέρω πολύ καλά ότι τα προηγούμενα χρόνια δε μου έλεγε τίποτε ένας αστραφτερά μπλε ουρανός, πουλιά που κελαηδούσαν, λουλούδια που ανθούσαν, φεγγαρόφωτα και τα παρόμοια. Ποτέ δε με κρατούσαν. Τώρα έχουν αλλάξει τα πάντα. Παράδειγμα την Πεντηκοστή όταν έκανε τόση ζέστη, καθόμουνα το βράδυ και προσπαθούσα, η αλήθεια είναι με μεγάλο κόπο, να κρατήσω τα μάτια μου ανοιχτά ως τις εντεκάμισι για να αντικρίσω μια φορά μονάχη μου το φεγγάρι. Δυστυχώς η θυσία μου πήγε χαμένη. Γιατί η πανσέληνος ήταν τόσο δυνατή ώστε δε μου επιτρεπόταν να αφήσω ανοιχτό το παράθυρο. Μιαν άλλη φορά, έχουν περάσει μήνες, βρέθηκα τυχαία επάνω, όταν αερίζαμε με ανοιχτό παράθυρο. Δεν κατέβηκα κάτω, όσο το παράθυρο έμεινε ανοιχτό. Η σκούρα βροχερή βραδιά, η θύελλα που περνούσε, τα κυνηγιάρικα σύννεφα με κράταγαν με τέτοια δύναμη κοντά τους που δεν μπορούσα να φύγω. Μετά ενάμιση χρόνο ξανάδα για πρώτη φορά τη νύχτα πρόσωπο με πρόσωπο. Ύστερα απ' αυτό το βράδυ ήταν τέτοιος ο πόθος μου να

ξαναδώ κάτι τέτοιο που υπερνίκησε το φόβο μου για τα ποντίκια, τους κλέφτες και τους Γερμανούς. Κατέβηκα κάτω και καθόμουνα στο ιδιαίτερο γραφείο μόνη μου, μονάχη, με ανοιχτό παράθυρο. Πολλοί άνθρωποι αγαπάνε τη φύση, πολλοί κοιμούνται κάτω από τον ουρανό. Πολλοί στις φυλακές και στα νοσοκομεία ποθούν τη μέρα που θα μπορέσουν πάλι να αντικρίσουν τη φύση. Αλλά μονάχα πολύ λίγοι είναι έτσι αποκλεισμένοι απ' αυτά που ανήκουν σε όλους μας, πλούσιους και φτωχούς. Δεν είναι ψέματα ότι το φεγγάρι και τα άστρα με ηρεμούν τόσο πολύ και ο ουρανός και τα σύννεφα είναι ίσως το καλύτερο μέσο, πολύ καλύτερα από το μπάλντρια που με πότιζαν, η φύση με κάνει ευλαβική και έτοιμη να δεχτώ τα χτυπήματα και να τ' αντέξω. Το 'φερε δυστυχώς η τύχη μου το να μπορώ να παρακολουθήσω τη φύση μονάχα σε εξαιρετικές περιπτώσεις, πίσω από βρόμικα παράθυρα με σκονισμένες κουρτίνες. Κι αυτό το πράγμα βεβαίως δεν είναι ούτε όμορφο ούτε εύκολο, γιατί η φύση είναι το μόνο που δε χρειάζεται μεσάζοντα.

Άννα.

Παρασκευή 16 Ιουνίου 1944

Αγαπητή Κίττυ,

Καινούργια προβλήματα έχουμε με την κυρία Βαν-Νταν. Είναι απελπισμένη, μιλάει για μια σφαίρα στον κρόταφο, για φυλακή, ότι θα κρεμαστεί, ότι θα αυτοκτονήσει. Ζηλεύει ότι ο Πέτρος μου δίνει περισσότερη εμπιστοσύνη παρά σε κείνη, είναι πολύ τσαντισμένη που ο Ντούσσελ δεν την κοιτάζει όσο θα έπρεπε ενώ εκείνη τον φλερτάρει, φοβάται ότι ο άντρας της θα φάει, θα καπνίσει και θα πει όλα τα λεφτά από την πουλημένη της γούνα, κλαίει, βρίζει, παραπονιέται, γελάει και ύστερα αρχίζει πάλι από την αρχή. Τι να κάνει κανείς με ένα τόσο αστείο υποκείμενο. Κανένας δεν την παίρνει στα σοβαρά. Χαρακτήρα δεν είχε ποτέ. Όποιον βρει μπροστά της του λέει τα παράπονά της, γυρίζει γύρω-γύρω, πάνω έως κάτω. Και το χειρότερο είναι ότι ο Πέτρος είναι αυθάδης, ο κύριος

Βαν-Νταν εκνευρισμένος και η μητέρα γίνεται κυνική. Εδώ σκέφτομαι υπάρχει μονάχα ένας κανόνας, τον οποίο πάντα θα πρέπει να έχεις μπροστά στα μάτια σου. Γέλα πάνω σε όλα, γέλα για όλους και μη σκοτίζεσαι για τους άλλους. Φαίνεται εγωιστικό, είναι όμως το μόνο όταν χρειάζεται να παρηγορήσεις τον εαυτό σου.

Ο Κράλερ έχει πάλι μία πρόσκληση για να πάει να δουλέψει στη Γερμανία. Προσπαθεί και ελπίζει ότι με ιατρικά τεστ και ένα γράμμα από τη φίρμα του θα μπορέσει να απελευθερωθεί. Ο Κόφιους θα κάνει μία μεγάλη εγχείρηση στομάχου. Εχτές στις έντεκα η ώρα κόψανε όλα τα ιδιωτικά τηλέφωνα.

Άννα.